

יסודות הכשרות

(מג) אַל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: (מדר) כִּי אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הָרְמִישׁ עַל הָאָרֶץ: (מזה) כִּי אֲנִי יְדוּד הַמַּעֲלָה אֶתְכֶם בְּמֵאָרֶץ בּוֹצְרִים לְהֵיט לְכֶם לְאֱלֹהִים וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי: ויקרא יא

רמב"ן - שמות כב

(ל) ואנשי קדש תהיון לי טעם הכתוב הזה, כי עד הנה הזכיר המשפטים והזהיר בדברים המכוערים ועתה כשבא להתחיל באיסור המאכל פתח ואמר ואנשי קדש תהיון לי, שראוי הוא שיאכל האדם כל מה שיחיה בו, ואין האסורין במאכלים רק טהרה בנפש, שתאכל דברים נקיים שלא יולידו עובי וגסות בנפש, על כן אמר ואנשי קודש תהיון לי, כלומר אני חפץ שתהיו אנשי קדש בעבור שתהיו ראויים לי לדבקה בי שאני קדוש, לפיכך לא תגאלו נפשותיכם באכילת הדברים המתועבים, וכך אמר (ויקרא יא מג-מד) אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בם, כי אני ה' אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני והנה השרצים משקצין הנפש, והטרפה אין בה שקוץ, אבל יש בשמירה ממנה קדושה:

רבנו בחיי – ויקרא יא, מג

ולא תטמאו בהם ונטמתם בם. יאמר ולא תטמאו בהם באכילתן בגוף, שאם תעשו כן ונטמתם בם בנפש, והמלה חסרה אל"ף שהוא לשון טמטום, והטעם שהלב מטמטם באכילת הדברים האסורים ואין רוח הקודש שורה בו: ויתכן שנאמר כי מפני שאות אל"ף הוא מורה על היחוד והקדמות ועל כן יחסר האל"ף מהמלה, לפי שהשכינה מסתלקת ממקום הטומאה והחטא, וכענין שכתוב (דברים כג, טו) כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך וגו' ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, וזהו חסרון האל"ף במלת מחטו לי (בראשית כ, ו). והטעם הזה בעצמו נוכל לומר במה שנקרא קדוש בלשוננו מי שהוא מיוחד ונבדל בעבודת ה' יתברך, והמיוחד למעשה הזנות יקרא קדש בחסרון וא"ו, כי הוא"ו היא מאותיות השם הקדוש ולכך נחסרה הוא"ו משמו כי אין קדושה במקום הטומאה. ומזה תוכל להבין כח לשוננו הקדוש כי במעט שינוי לשון שיש בין תיבה לתיבה תלויים כמה הרי הרים. ודרשו חז"ל (יומא לט). ולא תטמאו בהם ונטמתם בם אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה, אדם מטמא עצמו למטה מטמאין אותו מלמעלה, אדם מטמא עצמו בעולם הזה מטמאין אותו לעולם הבא, ולכך סמך והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני, והתקדשתם בגוף, והייתם קדושים בנפש לעולם הבא, כי קדוש אני:

אור החיים הקדוש – ויקרא יא

(מג) אל תשקצו וגו' צריך לדעת למה חזר עוד לצוות לזה ורבותינו ז"ל אמרו (בתוי"כ) לרבות את שפירשו לארץ וחזרו ודרשה זו אמת, אלא שאינה צריכה, כיון שפירשו, וכי בשביל שחזרו יהיו מותרים:

ויש ליישב דבריהם ז"ל, ואולי שבא הכתוב להודיע כי האוכל מהשרצים נעשה נפשו עצמו שרץ, והוא אומר אל תשקצו את נפשותיכם, פירוש לא תעשו נפשותיכם שקץ, ובמה בכל השרץ השורץ על הארץ כשתאכלו אותה:

ולך נא ראה מה שכתבנו בפרשת בראשית (א כו) ברמז פסוק וירדו בדגת הים וגו', ותמצא מאמרם ז"ל (פסחים מט:) שאמרו על עמי הארץ הם שרץ ובנותיהם שקץ וכו', וכל דבריהם ז"ל ברוח הקודש נאמרו, והם דברינו עצמם:

ואמרו ולא תטמאו בהם - אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת, כי ההפרש שבין השוגג למזיד במציאות זה כשוגג כמזיד, כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת, אלא שישתנה הפגם במעשה מזיד תעשה נפשו שקץ, ובשוגג תטמא נפשו ותטמטם, והוא אומרו ולא תטמאו ונטמתם בם:

וצריך האדם ליזהר בתוספת זהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוף זה, ומה גם בזמנים אלו שנהם האויר והארצות כולן יחד ואין לך גידולי קרקע שאין בהם מהשיקוף, שומר נפשו ישמור את הדבר:

מסילת ישרים – פרק יא

והמדריגה השלישית אחר הגזל והעריות לענין החמדה,

הנה הוא איסור המאכלות, בין בענין הטריפות עצמם, בין בענין תערובותיהן, בין בענין בשר בחלב או חלב ודם וענין בישולי גוים, וענין געולי גויים, יין נסכם וסתם יינם. כל אלה הנקיות בהם צריך דקדוק גדול וצריך חיזוק, כי יש תאות הלב המתאוה במאכלים הטובים וחסרון הכיס באיסורי התערובות וכיוצא בזה. ופרייהם רבים ככל דיניהם הידועים והמבוארים בספרי הפוסקים. והמקיל בהם במקום שאמרו להחמיר, אינו אלא משחית לנפשו. וכך אמרו (בספרא שמיני): לא תטמאו בהם ונטמאתם בם (ויקרא יא), אם מטמאים אתם בם, סופכם לטמא בם, והיינו, כי המאכלות האסורות מכניסים טומאה בלבו ובנפשו של אדם עד שקדושתו של המקום ברוך הוא מסתלקת ומתרחקת ממנו. והוא מה שאמרו בש"ס גם כן (יומא לט): ונטמאתם בם, אל תיקרי ונטמאתם, אלא ונטמתם, שהעבירה מטמטמת לבו של אדם, כי מסלקת ממנו הדיעה האמיתית ורוח השכל שהקדוש ברוך הוא נותן לחסידים, כמו שאמר הכתוב (משלי ב): כי ה' יתן חכמה, והנה הוא נשאר בהמי וחומרי משוקע בגסות העולם הזה. והמאכלות האסורות יתירות בזה על כל האיסורין, כיוון שהם נכנסים בגופו של האדם ממש ונעשים בשר מבשרו:

וכדי להודיענו שלא הבהמות הטמאות או השקצים בלבד הם הטמאים אלא גם הטריפות שבמין הכשר עצמו הם בכלל טומאה, אמר הכתוב (ויקרא יא): להבדיל בין הטמא ובין הטהור, ובא הפירוש לרבותינו ז"ל (תורת כהנים):

אין צריך לומר בין חמור לפרה, למה נאמר בין הטמא ובין הטהור? בין טמאה לך ובין טהורה לך, בין נשחט רובו של קנה, לנשחט חציו. וכמה בין רובו לחציו? מלא השערה, עד כאן לשונם. ואמרו לשון זה בסיום מאמרם: וכמה בין רובו וכו', להראות כמה נפלא כח המצוה, שחוט השערה מבדיל בין טומאה לטהרה ממש:

והנה מי שיש לו מוח בקדקדו, יחשוב איסורי המאכל כמאכלים הארסיים או כמאכל שנתערב בו איזה דבר ארסי. כי הנה אם דבר זה יארע, היקל אדם על עצמו לאכול ממנו אם ישאר לו בו איזה בית מיחוש, ואפילו חששא קטנה? ודאי שלא יקל. ואם יקל, לא יהיה נחשב אלא לשוטה גמור אף איסור המאכל כבר בארנו, שהוא ארס ממש ללב ולנפש. אם כן מי איפוא יהיה המיקל במקום חששא של איסור אם בעל שכל הוא. ועל דבר זה נאמר (משלי כג): ושמת סכין בלועיך אם בעל נפש אתה: